

Što čitati? (II): Odabrati najbolje

Drugi dio članka o važnosti njegovanja navike čitanja. „Ono što čitamo mijenja nas.

Pročišćava ili otupljuje našu dušu, proširuje ili sužava naše horizonte.“

30.10.2017.

Neke nam knjige mogu promijeniti život. Primjerice, to je iskustvo imao sveti Augustin čitanjem Cicerovog Hortensiusa. Godinama kasnije u Ispovijestima napisao je da je „ta je knjiga promijenila moje sklonosti

preokrenula moje molitve prema Tebi , o Bože, i učinila da imam drugi smisao i sklonosti... i počeo sam se sada uzdizati kako bi se mogao vratiti Tebi.“ [1] Njegovo se putovanje prema Bogu nakon mnogih uzdizanja i padova, usmjerilo jasnije prema obraćenju. To je dobilo konačnu potvrdu prigodom čitanja druge knjige: ulomak iz poslanice Rimljanima slomio je zadnju prepreku koja ga je suzdržavala.[2]

Dijeljenje dobrih otkrića

Iako neće sve knjige ostaviti tako jasan trag u našem životu, ono što čitamo zasigurno nas mijenja. Pročišćuje nam dušu ili je s ili prigušuje, širi naše vidike ili ih sužava. Kako godine prolaze naša osobnost odražava ono o čemu smo čitali i o čemu nismo čitali. Osoba obogaćena pomno odabranim knjigama tijekom godina stječe

otvoren pogled na svijet i ljude oko sebe, ona ili on zna kako suočiti složenost životnih okolnosti i razvija osjetljivost potrebnu kako bi se premostile ispraznosti i prepoznale istinske vrijednosti.

Nije uvijek lako naći knjige koje će nam pomoći u rastu, čak i u slučajevima u kojima tražimo tek zabavu. Iz toga razloga nam je potreban savjet. Kada nastojimo pronaći put u gradu, korisno je za informaciju pitati nekoga tko tamo živi, informaciju koju bi propustili koristeći navigaciju. I u pravo kako se mi orijentiramo savjetujući se s iskusnim ljudima, tako možemo i drugima preporučiti dobru knjigu koju smo pročitali. Razgovor o tome što smo pročitali obogaćuje obiteljski život i razgovor s prijateljima, koji ponekad može postati i „literarno druženje“ ili razgovor o vezama između književnih djela i filmova. Budući se dobra knjiga prenosi

verbalnom komunikacijom, možemo organizirati i klubove za čitanje, posjete dobrim knjižarama i razgovarati redovno s prodavačima knjiga, što često obogaćuje obje strane.

Moguće je pronaći čitav niz popisa dobrih knjiga, poredanih po starosti, temi i zanimanju. No najbolji je popis onaj koji sačinimo sami, nastao na savjetima prijatelja istog ukusa, svojstvenih referenci koje smo čuli na nastavi, u razgovoru....

Budući da nemamo vremena pročitati sve što nađemo zanimljivim, korisno je skicirati plan čitanja za budućnost. To nam daje mir u spoznaji da nam dotični naslov neće promaći i da, kad imamo vremena za čitati nešto drugo, nećemo tek tako uzeti prvu knjigu koja nam padne pod ruku.

Za Internet se kaže da je, u nekoj mjeri, veliki „uređaj za umnožavanje

dokumenata“. Izum ispisa dokazao je da što je lakše objaviti knjige, to se brže osrednje i beznačajne publikacije množe. Bez obzira na to, uz veliku količinu materijala upitne kvalitete, često proizvedenog u najboljoj namjeri, Internet sadrži tekstove koji nam pomažu dokučiti što se uistinu događa u današnjici, ističući ključne ideje koje većina medija previđa. I u ovoj prilici moramo zacrtati, uz savjet drugih i naše iskustvo, listu stranica i autora koje želimo pratiti. Pretplate na e-letke sadržaja koji nas zanima, a koji se također može koristiti i za čitanje van mreže, mogu biti korisne. Internet također omogućava lakši pristup klasicima i drugim starim knjigama koje se više ne tiskaju ili ih je teško naći u knjižarama ili knjižnicama.

Razgovarati s knjigama

Kritika dolazi iz grčke riječi *krinein* što znači razabrati, odabrati. Čitati „kritički“ znači uzimati najbolje iz svake knjige. Autori, kao i svi mi, uvjetovani su svojim društvenim kontekstom i kulturom. Stoga je uputno kad čitamo knjigu zapitati se primjerice zašto se autor izražava na ovaj način? Koji su to ideali njegova vremena koje projicira u svoje likove? Kako sagledava trajne vrijednosti kao primjerice prijateljstvo, opraštanje, vjernost, i slično? Očigledno, nije riječ o prilagodbi obrambenom stavu koji možda skriva određen pesimizam ili nesigurnost. Prilično je važno otkriti svijetla i sjene svake knjige i, ako je potrebno, pročitati neke od ideja i ideala koje nudi. Stoga je potrebno upustiti se u unutarnji dijalog s knjigom, koja može čak voditi i do stvarnog dijaloga s autorom (činjenica je da su uglavnom zahvalni za dopisivanje i sugestije svojih čitatelja). Pri tome će naša

osobna uvjerenja doći na vidjelo, od kojih neka treba ispraviti kao posljedicu razmjene, dok druga ako ništa drugo, mogu zadobiti novu nijansu. Vjerojatno najbolji način za njegovati osjećaj za kritiku jest čitati s apostolskim osjetom, ne samo iz razonode već i sa ciljem razumijevanja intelektualnog okvira naših suvremenika kako bi ga pročistili i usuglasili s kršćanskim vrijednostima.

Na ovim smjernicama čitanje nam omogućuje oblikovanje dubokih i čvrstih uvjerenja, dobro promišljenih tako da svatko od nas zadobije osobne kriterije i razvije svoju osobnost i način postojanja. Nešto slično događa se i s filmovima koje gledamo. Kada nas vrijednosti otkrivene u filmu iznenade, ili zbog njegove istančane kvalitete naučimo nešto novo o svom životu, pogledu na svijet i ljude. Stoga svatko do nas zadobiva osobne kriterije za

razaznavanje situacija i donošenje ispravnih odluka, kriterije koje s vremenom bolje razumijemo i povezujemo sa sobom. Stječemo osoban pogled na svijet koji temelj ima u našoj vjeri koja nam učvršćuje jedinstvo života.

Neko komešanje u našoj duši

Dobar čitač često je i dobar „ponovni-čitač“, netko tko se vraća na knjigu koja je u prošlosti na njega ostavila dojam. Učinkovit način kako postati dobar ponovni-čitač je zabilježiti s vremena na vrijeme bilješke o tome što čitamo koje će nam onda omogućiti povratak na unutarnja svijetla koja smo zadobili tijekom čitanja konkretne knjige. Ova navika pomaže nam u upoznavanju nas samih i stjecanju pronicljivijeg pogleda na stvarnost i ljude oko nas. Ponekad bi se željeli podsjetiti priče ili poglavlja koje nas je nekada zateklo a nismo to u mogućnosti.

Ovdje nam bilješke koje smo radili mogu biti od velike koristi.

U tome kao i u svemu drugom, moramo naći ravnotežu. Dobro je ponekad prepustiti se da nas pamćenje iznenadi, ono sadrži više no što mislimo. Istodobno čitanje ostavlja znatno dublji trag na nekoga tko, zapisujući ideje, gaji unutarnji dijalog s autorom. Ovo će često uključivati ne prepisivanje cijelog poglavlja, već bilježenje naših utisaka, pokušavajući dati oblik, možda isprekidano, intuicijama koje smo počeli oblikovati. Ovim strpljivim trudom obogaćuje se naše putovanje kroz različite zemlje, kulture i krajolike, ne događa se da prizori tek prolaze pokraj nas, već nam oblikuju nutarnji svijet i omogućuju nam „učinit svojima“ probleme, čežnje i težnje drugih ljudi. Na taj način raste naše razumijevanje svijeta i možemo prihvatiti trajan izazov nove

Evangelizacije na koju nas potiče Sveti Otac i koja prolazi kroz novu inkulturaciju.

Osobna odgovornost

Podsjećajući se svog posjeta u društvu mladih pacijentima bolnice u Madridu, sveti Josemaria jednom je rekao: „Nastojali smo im pružiti pratnju i neku malu materijalnu pomoć; oprati im ruke, noge ili lice, porezati im nokte, počešljati kosu... Nismo im mogli odnijeti hranu budući nije bilo dopušteno no uvijek smo im ostavili neko dobro štivo za čitanje“.[3]

Njegova briga kao pastira duša ponukala ga je podsjetiti svakoga na važnost pomnog odabiranja štiva za čitanje, budući da potonje ima dubok učinak na intelektualnu i duhovnu formaciju pojedinca. S tim u svezi Katekizam Katoličke Crkve podsjeća nas da: „ prva zapovijed zahtjeva od nas da gajimo i štitimo našu vjeru s

razboritošću i budnošću i odbacujemo sve što joj se suprotstavlja“.[4] Papa je također preporučio: „Ako gledam emisiju koja nije dobra za mene, koja nije u skladu s mojim vrijednostima, to me čini vulgarnim ili čak nečistim, moram promijeniti TV program. Tako smo radili i u „kamenno doba“ kad sam ja odrastao, ako je knjiga bila dobra, pročitao si, ako je bila štetna, bacio si je“.[5] Odabir knjige kao i odabir prijatelja, odlazak u kino ili gledanje predstave, je odgovoran i slobodan čin za svakog kršćanina koji također ima i moralno značenje. [6]

Kako bi se borili protiv vlastitog neznanja i površnog pogleda na svijet, dobar savjet je puno čitati, upoznati različite autore različitog sadržaja. Na taj način nam se pomaže u otvorenosti i prevladavanju prizemnih predrasuda koje smo možda upili i

učimo živjeti i prenositi vjeru na privlačan način. Odgovornost za našu osobnu formaciju također nas usmjerava u nastojanju da pročitamo dobre, kvalitetne knjige, odaberemo djela koja nam pomažu u ljudskom i nadnaravnom rastu. Mudar savjet u svijetlu toga je ovaj: „Velike knjige imaju učtivost velikodušnog kralja, prihvaćaju čitatelja kao sebi ravnog. Osrednji autori pokušavaju nas poniziti kako bi prikrili svoje osobne niske porive.“[7]

Savjet onih koji su puno toga pročitali može biti vrlo vrijedan u kreiranju našega plana čitanja, u stjecanju boljeg razumijevanja različitih autora i prepoznavanja gdje mogu predstavljati nepotpun ili pristran pogled na svijet. Često nas komentar prijatelja može potaknuti na djelo za koje nismo znali i otvoriti nam široke kulturološke, intelektualne i duhovne vidike. U protivnom će nas spriječiti da ne

gubimo vrijeme na otrcane tekstove koji promoviraju ponašanja u suprotnosti sa suživotom , napadaju vjeru i tako dalje. Znamo također da nam neke knjige mogu naštetiti budući da nam u tom trenutku nedostaje formacija potrebna kako bi ih probavili. Postoje neke vrste kruha koje mogu biti pretvrde za naše zube. Potrebna nam je poniznost uma kako bi prepoznali naša osobna ograničenja, to ne znači biti oprezan već razborit. Uz pomoć drugih pronaći ćemo alternativne, lakše pristupačne tekstove koji će nam u budućnosti omogućiti, ako bude potrebno, uzeti kruh koji nam neće naškoditi. Na kraju, cilj bi trebao biti da kultura koju stječemo čitanjem utjelovljuje Kristovo učenje i umijesi se u naše osobno iskustvo. Čitanje nerazboritih knjiga ili nedovoljno čitanja čini nas posebno osjetljivima na pogreške, iako na drugačiji način.

Tražiti i davati savjet

Neposredna posljedica vrijednosti savjeta drugih ljudi potreba je da i svaki od nas pomogne drugima. Naš osobni savjet pomoći će članovima obitelji i prijateljima u odabiru dobre knjige koja ih može obogatiti. Također je korisno sudjelovati u inicijativama u kojima se nude ocjene u područjima literature, filmova, kulture i tako dalje. Napor nekoliko minuta uložениh u dijeljenju nećijih dojmova može pomoći mnogima. Ovdje princip - najbolje je neprijatelj dobroga, ponekad pomaže. Kratak sažetak, zapisan neposredno dok nam je još svježе ono što smo pročitali bolji je od detaljne recenzije do koje nikad neće doći. Što više ljudi sudjeluje u ovim inicijativama, to će objektivniji i korisniji savjet biti.

Informacije koje pružaju časopisi, također mogu biti korisni. Možemo lako prepoznati pouzdanu kritiku po njihovom dobrom radu, njihovom

čvrstom kulturološkom i naučnom porijeklu i uravnoteženim mišljenjima. Ovi pokazatelji biti će od pomoći prije donošenja odluke o čitanju ili kupovini knjige.

Bilo kako bilo, trebali bismo izbjegavati jednostavne ili površne poglede na potrebu za savjetom ili praćenjem smjernica o vrednovanju i pregledu koji nam se daju. Ocjena pojedine knjige uvijek treba biti razborita smjernica i ne bi nas trebalo iznenaditi da se neke od ovih ocjena s vremenom mijenjaju ili da nešto što ne predstavlja problem za jednu osobu može biti nepreporučljivo za drugu. Ocjena treba biti smjernica koja nam pomaže u odgovornom odabiru. Istodobno, ne isključuje traženje savjeta u osobnom duhovnom vodstvu kada je to korisno za našu dušu. Bez obzira na sve, biti pozoran na moralne ocjene ne bi nas trebalo omesti u onom osnovnom, važnosti

čitanja, i čitanja često, koliko god je to moguće.

Duha ne gasite! Proročanstva ne prezirite! A sve kušajte; što je dobro, zadržite! Uklanjanje se od svake vrste zla![8] Nastojanje da otvorimo naše spoznaje, proširimo vidike vjerodostojno je kad ide ruku pod ruku sa sve većim žarom i spokojem u traženju istine i ljepote.

(1) Sveti Augustin, Ispovijesti, III 4.7.

(2) Sveti Augustin, Ispovijesti, VIII 12.29

(3) Sveti Josemaria, bilješke s obiteljskog druženja, 20 prosinac 1970. (cf. Obras 1979, pp. 125-126).

(4) Katekizam Katoličke Crkve, broj 2088

(5) Papa Franjo, Audijencija, 6 lipanj 2015.

(6) Vezano na ovu točku pogledajte Angel Rodriguez Luno, *Cultural factors of special importance in spiritual formation*, part 2 („La lectura“), raspoloživo na *collationes.org*.

(7) N. Gomez Davila, *Escoloios a un texto implicito* (vol 1), Instituto Colombiano de Cultura, 1977, p.325.

(8) 1 Sol 5:19-22.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/hr-hr/article/sto-citati-
ii-odabrati-najbolje/](https://dev.opusdei.org/hr-hr/article/sto-citati-ii-odabrati-najbolje/) (9.08.2025.)